

Hindi Urdu for Health

The Practice of Medicine in Hindi and Urdu

repositories.lib.utexas.edu/handle/2152/64261

Hindi Urdu Flagship | South Asia Institute | Department of Asian Studies | The University of Texas at Austin

---

Ayurvedic Practice

Ayurveda is an ancient Indian system of medicine that has developed and flourished at least since the time of the fourth Veda, Atharva-Veda. In fact, the sway of Ayurveda, literally, the “scripture of longevity” has been such on the mind of the populace that it has sometimes been called the fifth Veda. It is often thought of as a “holistic” system of medicine that brings into balance the three vital components of the body through the use of herbs and specific dietary practices. Scholars have pointed out that Ayurveda was so developed even in the ancient times that one can find references to surgery within it, referred to as “Shalya Chikitsa.” Not many Ayurvedic doctors practice Shalya Chikitsa now, for that part of medicine has been taken over by modern medicine and hospital based surgery. However, the principles of Ayurveda are still recognized to be universally applicable and therefore, very popular in India and the Indian diaspora. There are many reputed indigenous pharmaceutical companies that produce Ayurvedic medicine for sale all over the world.

CONTRAST WITH CONVENTIONAL MEDICINE

About this lesson: A patient contrasts his experience with Ayurvedic versus conventional remedies.

Video URI: hdl.handle.net/2152/65513

Contents:

Hindi Transcription	2
Hindi Vocabulary	4
Hindi Question	4
Urdu Transcription.....	5
Urdu Question	6

Hindi Transcription

मैंने जी, मैंने बवासीर थी, बवासीर की वजह तै वा दवाई सूट नहीं करी...

तो उससे आपको क्या तकलीफ ज्यादा हुई थी, या...

ज्यादा बण गई थी जी...

पूरी बात बतायें कि अंग्रेजी दवा खा के, क्या हुआ आपको?

उसमें, मतलब ज्यादा बवासीर का असर हो जा गा... और देसी दवाई जो खाते हैं वो जड़ काटती है...

तो आपनै, जब देसी दवाई चलाई आपनै...

हां जी...

तो क्या आपकी वो बीमारी बिल्कुल ठीक हो गई?

हां जी, ठीक हो गई...

आप मुझे इसको पूरा विस्तार से बतायें, क्योंकि मेरा सवाल नहीं आयेगा...

हां जी...

सिर्फ आपका जवाब आयेगा...

हां जी...

तो ये बताये कि जो अंग्रेजी दवा आपने की थी...

हां...

वो किस वजह से की... उससे क्या नुकसान हुआ और फिर देसी दवा करके क्या फायदा हुआ?

उससे ये नुकसान हो गया जी कि...

किससे? किससे?

अंग्रेजी दवाई से, उससे मैं ठीक नहीं होया... दवाई से... और मतलब ये देसी खाई है, उससे ठीक हो गया...

बिल्कुल...

हां हां...

(हंसते हुये) अच्छा, ये बतायें कि आप, कितने साल हो गये आपको देसी दवा खाते हुये?

मैं तै जी, साल तो नहीं हुये, मतलब मैं ऐसे हुआ के दो-तीन महीने हो गये...

और दो-तीन महीने से जो आपने खानी घुआ की तो आपको क्या-क्या फायदे हुये?

मुझे फायदा जी, एक तो पेट को आराम लगा मेरे... पेट मैं गैस बणै था, वा बीमारी काट दी उसनै... अब बिल्कुल ठीक हूं... नहीं मेरा पेट ऐसा होय करता जाणै बालक है पेट मैं... (हंसते हुये) हां जी, और ईब ठीक हूं मैं बिल्कुल... इब देसी दवाई खा कै बिल्कुल ठीक हूं मैं... मेरा पेट सही हो गया और जी बढ़िया काम करण लगा... नहीं तै चलै भी नहीं जाय था मेरे तै...

बहुत-बहुत धन्यवाद आपका...

(हंसी)

अपना नाम बतायें? बतायें कि आप कहां से हैं और...

मैं बिहार से हूं सर...

पूरी, पूरी बात बताईये... मेरा सवाल नहीं आयेगा, आपका जवाब...

हां...

आपका सिर्फ जवाब आयेगा...

ठीक है...

Hindi Vocabulary

Hemorrhoids	बवासीर	
Medicine did not suit	दवाई सूट नहीं करी	
Problem	तकलीफ	
I did not get well by English (allopathic) medicine	अंग्रेजी दवाई से, उससे मैं ठीक नहीं होया	अंग्रेजी दवाई से, उससे मैं ठीक नहीं हुआ
I took indigenous medication and became well	देसी खाई है, उससे ठीक हो गया	
Advantage, benefit, gain, profit, use	फायदा	
My stomach felt better	पेट को आराम लगा	
Removed the disease	बीमारी काट दी	
Am absolutely alright	बिल्कुल ठीक हूं	
Am absolutely alright after taking the native medicine	देसी दवाई खा कै बिल्कुल ठीक हूं मैं	देसी दवाई खाकर बिल्कुल ठीक हूं मैं

Hindi Question

मरीज़ को वैद्य जी की दवा खाने से क्या फ़ायदा हुआ?

- 1 पेट में आराम आया
- 2 गैस नहीं बनती है
- 3 पेट भारी नहीं लगता
- 4 सब कुछ हुआ

Urdu Transcription

میں نے جی، میں جی بواسیر تھی، بواسیر کی وجہ تے وا دوائی سوٹ نہیں کری۔۔۔

تو اس سے آپ کو کیا تکلیف زیادہ ہوئی تھی، یا۔۔۔

زیادہ بن گئی تھی جی۔۔۔

پوری بات بتائیں کہ انگریزی دوا کھا کے، کیا ہوا آپ کو؟

اس میں، مطلب زیادہ بواسیر کا اثر ہو جا گا۔۔۔ اور دیسی دوائی جو کھاتے ہیں وہ جڑ کاٹتی ہے۔۔۔

تو آپ نے، جب دیسی دوائی چلائی آپ نے۔۔۔

ہاں جی۔۔۔

تو کیا آپ کی وہ بیماری بالکل ٹھیک ہو گئی؟

ہاں جی، ٹھیک ہو گئی۔۔۔

آپ مجھے اس کو پورا و ستار سے بتائیں، کیونکہ میرا سوال نہیں آئیگا۔۔۔

ہاں جی۔۔۔

صرف آپ کا جواب آئیگا۔۔۔

ہاں جی۔۔۔

تو یہ بتائیں کہ جو انگریزی دوا آپ نے کی تھی۔۔۔

ہاں۔۔۔

وہ کس وجہ سے کی۔۔۔ اس سے کیا نقصان ہوا اور پھر دیسی دوا کر کے کیا فائدہ ہوا؟

اس سے یہ نقصان ہو گیا جی کہ۔۔۔

کس سے؟ کس سے؟

انگریزی دوائی سے، اس سے میں ٹھیک نہیں ہویا۔۔۔ دوائی سے۔۔۔ اور مطلب یہ جو دیسی کھائی ہے، اس سے ٹھیک ہو گیا۔۔۔

بالکل۔۔۔

ہاں جی۔۔۔

(ہنستے ہوئے)
اچھا، یہ بتائیں کہ آپ، کتنے سال ہو گئے آپ کو دیسی دوا کھاتے ہوئے؟

میں تے جی، سال تو نہیں ہوئے، مطلب میں ایسے ہوا کہ دو تین مہینے ہو گئے۔۔۔

اور دو تین مہینے سے جو آپ نے کھانی شروع کی تو آپ کو کیا کیا فائدے ہوئے؟

مجھے فائدہ جی، ایک تو پیٹ کو آرام لگا میرے۔۔۔ پیٹ میں گیس بڑا تھا، وہ بیماری کاٹ دی اس نے۔۔۔ اب بالکل ٹھیک ہوں۔۔۔ نہیں میرا پیٹ ایسا ہویا کرتا جانے بالک ہے پیٹ میں۔۔۔ (ہنستے ہوئے) ہاں جی، اور اب ٹھیک ہوں میں بالکل۔۔۔ اب دیسی دوائی کھا کے بالکل ٹھیک ہوں میں۔۔۔ میرا پیٹ صحیح ہو گیا اور جی بڑیا کام کرن لگا۔۔۔ نہیں تے چلے بھی نہیں جائے تھا میرے تے۔۔۔

بہت بہت دھنیواد آپ کا۔۔۔

(ہنسی)

Urdu Question

مریض کو ویدیہ جی کی دوا کھانے سے کیا فائدہ ہوا؟

- 1 پیٹ میں آرام آیا
- 2 گیس نہیں بنتی ہے
- 3 پیٹ بھاری نہیں لگتا
- 4 سب کچھ ہوا